

Suomen Yrittäjien yksinyrittäjätoiminta

Tavoite- ja toimenpideohjelma 2019–2022

Sisällys

Suomen Yrittäjien yksinyrittäjätoiminta.....	2
1. Johdanto.....	2
2. Edunvalvonnan tavoitteet.....	5
2.1 Yrittäjän sosiaaliturva	5
2.2 Verotus.....	7
3. Yksinyrittäjän toiminnan tukeminen	9
3.1 Hyvinvointi ja jaksaminen.....	9
3.2 Omistajanvaihdos kasvun ja uudistumisen välineenä	11
3.3 Oppilaitosyhteistyö ja koulutusjärjestelmien tarjonta yksinyrittäjän kehittämisessä	12
3.4 Yrityksille tarjottavat julkiset neuvonta- ja kehittämispalvelut	13
4. Järjestön toiminnalliset tavoitteet	14
4.1 Toimenpiteet keskusjärjestössä	14
4.2 Viestintä yksinyrittäjille	15
4.3 Toimenpiteet aluejärjestöissä.....	15
5. Yksinyrittäjän asemaa on parannettu	16
6. Ohjelman seuranta.....	18
LIITTEET	19
1. Yksinyrittäjäkysely	19
1.1 Taustatietoa.....	19
1.2 Yksinyrittäjien koulutustaso, toimialarakenne ja yhtiömuoto	19
1.3 Yksinyrittäjien työllistämisaikeet	20
1.4 Yksinyrittäjien kasvuhalukkuus ja verkostoituminen	21
1.5 Haasteet	23
2. Aluejärjestöjen ja toimialajärjestöjen hyviä käytäntöjä.....	24
2.1 Etelä-Karjalan Yrittäjät	24
2.2 Etelä-Savon Yrittäjät.....	24
2.3 Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät.....	24
2.4 Hämeen Yrittäjät.....	25
2.5 Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät	25
2.6 Suomen Kuntoutusyrittäjät	25

Suomen Yrittäjät: Suomen Yrittäjien yksinyrittäjätoiminta

Julkaisija

Suomen Yrittäjät
toimisto@yrittajat.fi, www.yrittajat.fi

Suomen Yrittäjien yksinyrittäjätoiminta

1. Johdanto

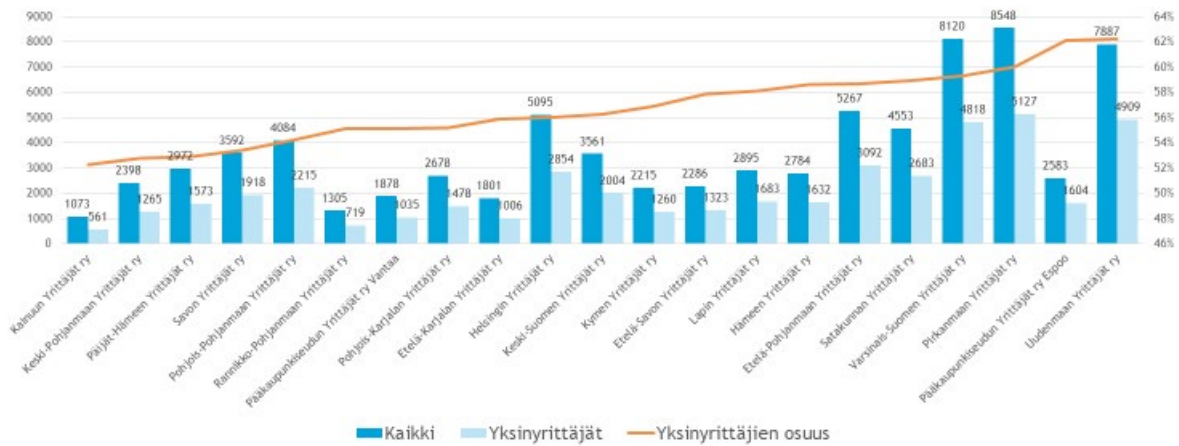
Yksinyrittäminen on yrittäjyyden yleisin muoto. Yksinyrittäjyyden yleistymisen on ollut työelämässä 2000-luvun merkittävin trendi. Vuosituhannen alussa yksinyrittäjien määrä oli Tilastokeskuksen mukaan 123 000 ja vuonna 2017 jo 171 000. Samaan aikaan työntajayrittäjien määrä on pysynyt suunnilleen samana, noin 90 000 yrittäjässä. Yrittäjien määrän kasvu on perustunut yksinyrittäjien määrän kasvuun. Myös niin kutsuttu kevytyrittäjyys on lisääntynyt 2010-luvulla. Tässä ohjelmassa ei käsitellä kevytyrittäjyyttä syvällisemmin.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Yrittäjät (pl. maa-, metsä- ja kalatalous), 1000 henkeä	212	206	208	213	215	219	230	228	241	251	248	255	261	258	266	270	273	259
Työnantajayrittäjät (pl. maa-, metsä- ja kalatalous), 1000 henkeä	89	83	86	89	87	83	89	89	86	91	93	92	92	90	93	94	90	88
Yksinyrittäjät (pl. maa-, metsä- ja kalatalous), 1000 henkeä	123	123	122	124	129	135	141	139	154	160	154	163	169	168	173	177	183	171

Lähde: Tilastokeskus, Yrittäjät 15–74-vuotiaat.

Suomen Yrittäjien jäsenistä noin 58 prosenttia on yksinyrittäjiä. Alueellisesti yksinyrittäjien osuudessa on jonkin verran eroja. Osuus vaihtelee 52 prosentin ja 62 prosentin välillä. Tyypillisin toimiala yksinyrittäjälle on palvelusektori. Palvelualalla toimivista jäsenyrittäjistämme noin 62 prosenttia on yksinyrittäjiä. Yksinyrittäjien ikäjakauma noudattaa yleistä yrittäjien ikäjakaamaa. Määrällisesti suurin ikäluokka ovat 45–54-vuotiaat. Omistajanvaihdos on ajankohtaista lähivuosina merkittävälle osalle jäsenyksinyrittäjistä, sillä yli 55-vuotiaita yksinyrittäjiä on noin 15 000.

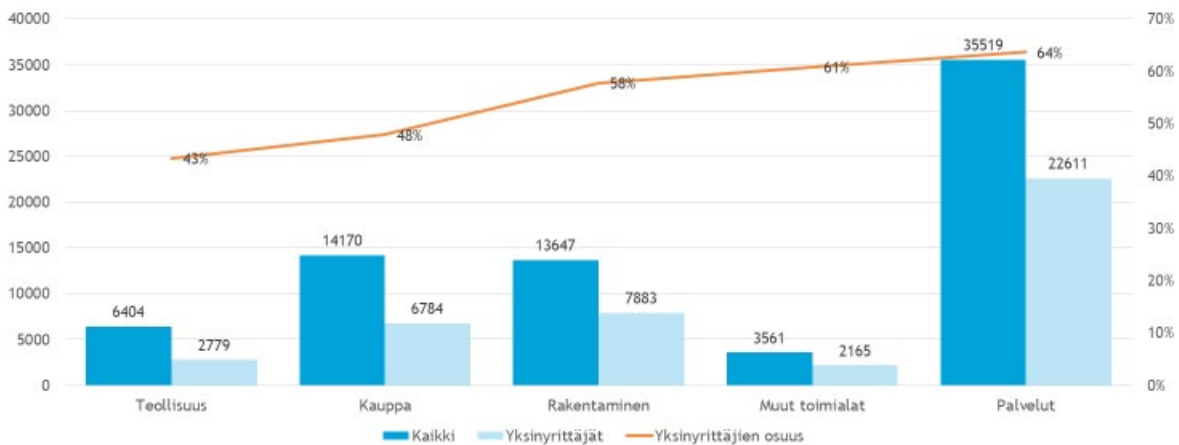
Yksinyrittäjäjäsenien määrä ja osuus

Suomen Yrittäjien jäsenrekisteri

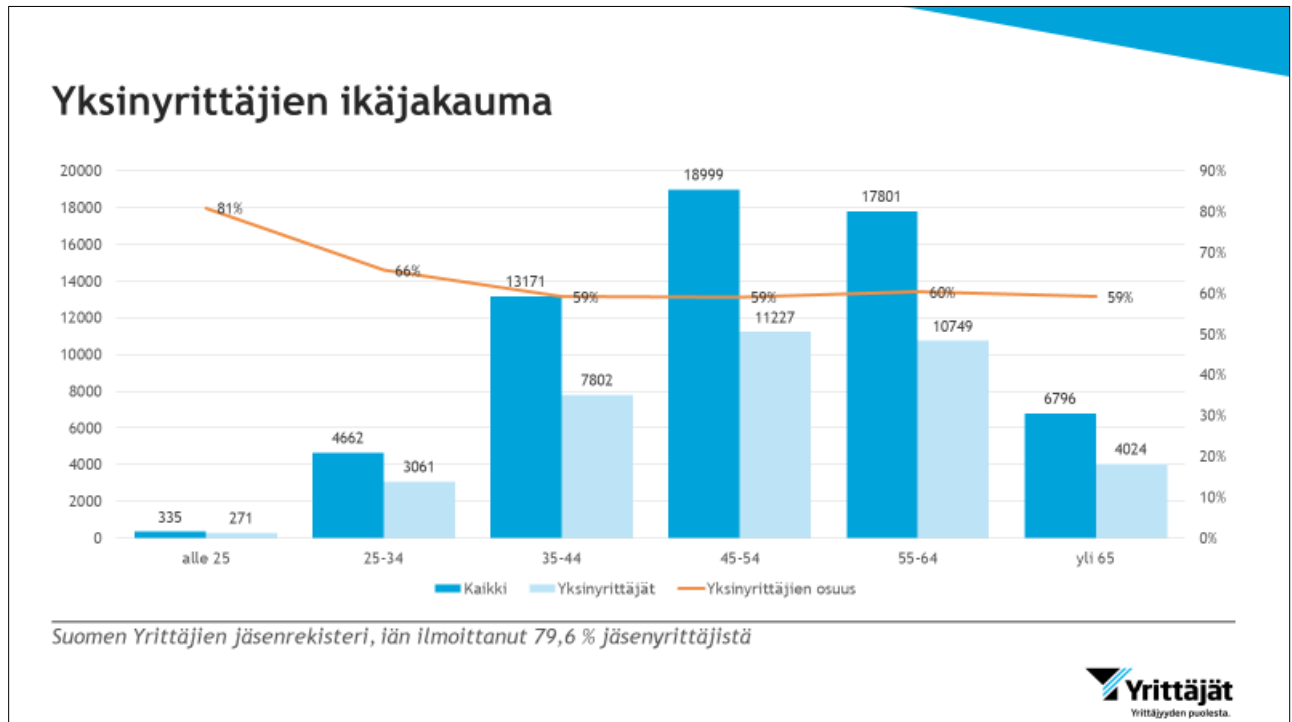

Yksinyrittäjien toimialat

Suomen Yrittäjien jäsenrekisteri

Vaikuttamistyössä tavoitteena on yksinyrittäjän aseman parantaminen ja yksinyrittäjyyden edistäminen. Tavoitteiden asettaminen on hankalaa, sillä yksinyrittäjät ovat keskenään hyvin erilaisia ja toimivat eri toimialoilla. On tärkeää, että yksinyrittäjyyden taustoja ja kehittymistä selvitetään yhteiskumppaneiden, kuten työ- ja elinkeinoministeriön sekä Tilastokeskuksen, kanssa.

Lähes kaikki edunvalvontatyö yritysten toimintaolosuhteiden parantamiseksi palvelee myös yhden henkilön yrityksiä. Yksinyrittäjien näkökulman on oltava mukana vastaisuudessa entistä paremmin kaikissa yritystoiminnan edellytyksiin vaikuttavissa lainmuutos- ja muissa hankkeissa. On joitakin asioita, joissa ongelmia on vain yksityisen elinkeinonharjoittajan yritysmuodossa toimivilla. Kyse on tällöin lähinnä verotuksesta, sillä siinä ei hyväksytä yrityksen ja yrittäjähenkilön erillisyyttä.

Tämä ohjelma sisältää yksinyrittäjille tärkeitä edunvalvontatavoitteita. Ohjelman toivotaan myös herättävän keskustelua, levittävän hyviä käytäntöjä sekä edistävän verkostoitumista yksinyrittäjien asioiden tiimoilta alueilla. Ohjelma on valmistunut yksinyrittäjäverkoston johtoryhmän ja Yrittäjien keskustoimiston asiantuntijoiden yhteistyönä.

2. Edunvalvonnan tavoitteet

2.1 Yrittäjän sosiaaliturva

Yleistä

Yrittäjällä on oikeus lähes kaikkiin samoihin sosiaaliturvaetuuksiin kuin työntekijälläkin. Eri kysymys on se, onko yrittäjillä tosiasiallinen mahdollisuus hyödyntää näitä etuuksia. Sosiaaliturvajärjestelmää tulee kehittää siten, ettei se vaikeuta yritystoiminnan aloittamista. Sitä tulee kehittää yksinkertaisemmaksi ja helpommaksi. Pakkoja ei missään nimessä pidä lisätä, vaan järjestelmää on joustavoitettava lisäämällä yrittäjän vapautta ja vastuuta oman turvansa järjestämisestä. Tulee varmistaa se, että myös yrittäjällä on oikeus sosiaaliturvaan ja ansioturvaetuuksiin. Järjestelmän tulee pyrkiä kohtelemaan ihmisiä yhdenvertaisesti riippumatta siitä, työskentelevätkö he työntekijänä vai yrittäjänä vai kenties jopa molempina.

Nykyinen työ- ja sosiaalivakuutuslainsäädännön jako työntekijöihin ja yrittäjiin on edelleen työmarkkinoilla toimiva ratkaisu, eikä järjestelmään tule luoda uusia ryhmiä tai statusrajauksia. Puhekieleen on kuitenkin vakiintunut uudenlaisia, epävirallisia termejä kuvaamaan aikamme ilmiöitä, esimerkiksi kevytyrittäjyys ja itsensätyöllistäminen. Moninaisten termien arkikäyttö hämärtää helposti työmarkkinoilla toimijoiden käsityksiä siitä, millä statuksella he toimivat ja mitä oikeuksia ja velvollisuuksia siitä heille ja heidän sopimuskumppaneilleen seuraa. Juridisesti asia ei kuitenkaan ole työ- ja sosiaalivakuutusoikeudessa yhtä ongelmallinen. Kuitenkin esimerkiksi verotuksessa toimitaan erilaisin käsittein, mikä entisestään hämmentää työmarkkinoiden toimijoita.

Eläketurva

Yrittäjä rahoittaa lakisääteisen, pakollisen sosiaaliturvansa pääsääntöisesti itse. Alimilla YEL-vakuutustasoilla yrittäjä ei kuitenkaan saavuta minkäänlaista ansiosidonnaista sosiaaliturvaa vaan etuudet jäävät perusturvaetuuksien tasolle.

Yrittäjän eläkelain mukaisen pakollisen vakuuttamisen alaraja tulee nostaa nykyiseltä tasolta (7 656,26 e, 2018) vähintään työttömyysturvan alarajalle (12 576 e, 2018), jotta yrittäjä vakuutuksen ottamaan joutuessaan myös saa oikeuden työuran aikaiseen ansiosidonnaiseen sosiaaliturvaan. Työtulo tulee muuttaa selkeyden vuoksi vuositulosta kuukausituloksi.

Yrittäjät eivät luota vakuutusjärjestelmään, ja luottamus näyttää karisevan edelleen. Vakuuttamisvelvollisuuden täyttymisen on järkevää edelleen perustua yrittäjän työpanoksen arviointiin. Vakuuttamisvelvollisen yrittäjän tulee kuitenkin saada vapaasti valita turvansa taso säädettyjen työtulorajojen puitteissa. Työtulon muutos tulisi voimaan yrittäjän ilmoituksella ilman erillistä päätösmenettelyä ja olisi voimassa, kunnes yrittäjä ilmoittaisi uudesta muutoksesta tai lopettaisi toiminnan. Joustavuuden lisäämiseksi myös alle neljä kuukautta kestävä yritystoiminnan eläkevakuuttaminen tulee sallia.

Työttömyysturva

Yhä useampi henkilö tekee töitä vuoroin yrittäjänä vuoroin työntekijänä, limittäin, lomittain ja peräkkäin. Työttömyysturva on ainoa sosiaalivakuutuksen laji, jossa eri statuksilla tehtyä työtä ei voi yhtäaikaisesti vakuuttaa. Yrittäjän ja palkansaajan työssäoloehdot tulee yhdistää siten, että molemmista työnteon tavoista voi kerryttää turvaa yhdessä. Työssäoloehdon kertymisen tulee perustua vakuutettuun työtuloon ja työskentelyn keston, ei viikkotyöaikaan.

Myyntivoiton jaksotuksesta työttömyysturvassa tulisi luopua. Se asettaa kaikkein pienituloisimmat yrittäjät epätasa-arvoiseen asemaan muihin yrittäjiin nähden ja aiheuttaa kohtuuttomia tilanteita yrittäjille, jotka eivät löydä yritysomaisuudelleen ostajaa. Jos jaksotuksesta ei luovuta kokonaan, pitäisi lyhentää enimmäisjaksotusaikaa nykyisestä 24 kuukaudesta merkittävästi.

Yrittäjien työssäoloehtoon sairastumistilanteissakin tulee lukea kalenterikuukausi, jonka aikana henkilö on saanut sairauspäivärahaa enintään puolet ajasta ja eläkemaksu on maksettu ko. ajalta. Palkansaajilla palkallinen sairausaika luetaan työssäoloehtoon. Yrittäjille sairausaikaa sen sijaan ei lueta työssäoloehtoon, vaikka hän maksaa kaikki vakuutusmaksut myös sairausajalta.

Perhe-etuudet

Yrittäjällä on oikeus kaikkiin samoihin vanhempainpäivärahoihin kuin työntekijälläkin. Käytännössä yrittäjällä on paljon rajatummat mahdollisuudet käyttää päivärahakausia. Äitiysrahajärjestelmää tulee joustavoittaa siten, että yrittäjällä on oikeus aloittaa päivärahakautensa nykyistä myöhemmin. Äidin ja lapsen suojelun vuoksi äitiysvapaan ja päivärahakauden tulee alkaa aina viimeistään kaksi viikkoa ennen laskettua aikaa. Äidin päivärahakuusi olisi järkevä aloittaa ns. raskausrahalla, joka jatkuisi neljä viikkoa lasketun ajan jälkeen, jotta vähintään kahden viikon suoja-aika molemmiin puolin lapsen syntymää varmistettaisiin.

Raskausrahajakson jälkeisten äitiysrahapäivien tulisi olla yrittäjän käytettävissä enintään kahdessa jaksossa siihen saakka, kunnes lapsi täyttää kaksi vuotta. Myös vanhempainrahaksojen tulisi olla käytettävissä aina siihen saakka, kun lapsi täyttää kaksi vuotta. Tämä parantaisi myös isien mahdollisuuksia käyttää perhevapaita.

Päivärahajärjestelmän joustavoittamisen vuoksi lastenhoidon tukijärjestelmän tulee olla käytettävissä jo raskausrahajakson päättymisen jälkeen. Lastenhoidon tukijärjestelmää tulisi lisäksi yksinkertaistaa yhdistämällä yksityisen hoidon tuki ja kotihoidon tuki yhdeksi lastenhoidon tueksi. Lasta voisi tuella hoitaa lapsen vanhemman lisäksi lapsen muu läheinen, työsuhteinen työntekijä tai yksityinen yritys. Tuki maksettaisiin suoraan lasta hoitavalle taholle.

Opintotuki

Jos yrittäjäopiskelija osoittaa, että on saanut elinkeinotoiminnan tulonsa opintojen ulkopuolella, ei näitä tuloja tule ottaa huomioon opintotuen tarveharkinnassa. Opintotuen tarveharkinnassa ei oteta huomioon opintojen aloittamisvuonna ennen opintojen aloittamiskuukautta tai opintojen päättymisvuonna tutkinnon suorittamiskuukauden tai

opintotukeen oikeuttavien opintojen päättymisen jälkeen saatuja tuloja siltä osin kuin opiskelijalle vapaa tulo ylittyisi niiden perusteella. Opiskelijan on esitettävä tulojen saantijankohdasta selvitys. Vakiintuneen käytännön mukaan kuitenkin elinkeinotoiminnasta saadut tulot jaetaan tasan kalenterivuoden kahdelletoista kuukaudelle, vaikka yrittäjä esittäisi selvityksen (esim. tilitoimiston lausunnon) siitä, että tulot on hankittu tai saatu ennen opintojen alkamista tai opintojen päättymisen jälkeen.

Viimesijainen toimeentulo

Toimeentulotuen ja asumistuen myöntämisen perusteeksi on yrittäjillä otettava todelliset kuukausitulot. Asumistuki on Kelan maksama etuus pienituloisille ruokakunnille asumismenojen vähentämiseksi. Asumistuki on luonteeltaan viimesijainen toimeentulotuen muoto, jonka määrään vaikuttavat pääsääntöisesti kaikkien ruokakuntaan kuuluvien säännölliset kuukausitulot. Yrittäjän asumistuki määräytyy nyt kuitenkin YEL- tai MYEL-työtulon perusteella, joten tuki saattaa jäädä todellisesta tarpeesta huolimatta saamatta.

Tavoitteet

- Myyntivoiton jaksotuksesta työttömyysturvassa tulisi luopua
- Tarvitaan nykyistä joustavampi mahdollisuus yhdistää yrittäjäys ja lapsen hoitaminen vanhempainpäivärahalla).
- Opintojen ulkopuolella saatuja elinkeinotoiminnan tuloja ei tule ottaa huomioon opintotuen tarveharkinnassa.
- Toimeentulotuen ja asumistuen myöntämisen perusteeksi on otettava yrittäjän todelliset kuukausitulot.

2.2 Verotus

Kannustava ja eri yritysmuodot huomioiva verotus

Verotuksen tulee tukea yrittäjäyhtä ja yrittäjän riskinottoa. Investointeihin, talouskasvuun ja työllistämiseen kannustavan veropolitiikan tulee olla ennustettavaa ja johdonmukaista. Lisäksi on tärkeää, että kannustavan verojärjestelmän kehittämisessä otetaan huomioon kaikki yritysmuodot.

Aikaisempien vuosien yhteisöveron alennukset ovat suosineet osakeyhtiömuotoisia toimijoita. Kannusteita tarvitaan kuitenkin kaikille yritysmuodoille. Tästä syystä on tärkeää, että yrittäjävähennys osin kompensoi eri yritysmuotojen verokohtelua.

Osakeyhtiöiden verotuksessa tulee ottaa huomioon, että listaamattomissa yrityksissä yrityksen ja osakkaan maksamaa veroa tulee tarkastella kokonaisuutena, koska kyse on yrittäjän tulonhankinnasta. Vaikka yhteisöverokanta olisi kilpailukykyinen tai sitä laskettaiisiin edelleen mutta osinkoverotus olisi korkea, verotus ei kannustaisi yrittäjäyhteen.

Arvonlisäverollisen toiminnan raja ja alarajahuojennus

Vähäisen liiketoiminnan harjoittajan ei tarvitse maksaa arvonlisäveroa, jos tilikauden liikevaihto on enintään 10 000 euroa. Verovelvollinen yritys voi saada osittain huojennusta

verosta, jos tilikauden liikevaihto ylittää 10 000 euron rajan mutta jää alle 30 000 euron (ns. alarajahuojennus). Näin pienennetään verorasitusta, joka aiheutuu pienimmille yrityksille verollisen toiminnan rajan ylittämisestä. Nykyiset rajat otettiin käyttöön vuoden 2016 alusta, mutta ne mahdollistavat lähinnä sivutoimisen tai harrastus- ja kausiluonteisen toiminnan ilman arvonlisäveroa, eivät ympärivuotista yrittäjätoimintaa.

Korkeasta arvonlisäverosta kärsivät erityisesti käsityövaltaiset palvelualat, joilla on yleensä vain vähän arvonlisäverotuksessa vähennyskelpoisia ostoja. Vero kohdistuu aloilla suhteellisesti vahvimmin työllä aikaansaadun tuloksen verottamiseen. VATT on arvioinut yrittäjien arvonlisäveroraportoinnin hallinnollisiksi kustannuksiksi keskimäärin noin 1 600 euroa, mikä ylittää aiempien tutkimusten arviot. VATT on myös esittänyt arvonlisäveron alarajan korottamista huomattavasti nykyisestä.

Maltillinen tasokorotus verovelvollisuuden alarajaan voisi lisätä verotuksen kannustavuutta ja kasvumahdollisuuksia pienimmille. Rajan nostossa on tärkeää huomioida mahdolliset vaikutukset kilpailuneutraliteettiin erikokoisten yritysten välillä. Järjestelmän kehittämisessä ei tule luoda kasvun esteitä yrityksille, jotka muuten olisivat valmiita työllistämään, mutta eivät tekisi sitä veroedun menetyksen vuoksi.

Nykyisenkaltainen liukuva huojennusalue tulisi säilyttää myös arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa nostettaessa. Myynnin ylittyminen pienelläkin määrällä muuttaa taannehtivasti koko myynnin verolliseksi tilikauden alusta lukien, mikä voi olla kohtuuton seuraus rajan tuntumassa toimiville. Liukuen poistuva huojennus on tärkeä myös kilpailuvaikutusten vuoksi. Toiminnan lähtiessä kasvuun huojennus on enää osittainen, eikä poistuminen muodosta liian jyrkkää kasvukynnystä.

Yrittäjät on ehdottanut arvonlisäverovelvollisen toiminnan rajaa nostettavaksi 20 000 euroon ja liukuen poistuvan alarajahuojennuksen ylärajaa nostettavaksi 50 000 euroon. Rajojen nostolla voitaisiin helpottaa yritystoimintaa sekä kannustaa yritysten perustamiseen ja kasvuun nykyistä arvonlisäverorajaa laajemmalla alueella. Näin voitaisiin poistaa yrittäjyyden ja kasvun esteitä, jotka johtuvat käytännössä ahtaasta verollisen toiminnan rajasta.

Liikunta- ja kulttuuriedun verovähennysoikeus toiminimiyrittäjälle

Työntekijä voi voimassa olevan lain mukaan saada tavanomaisena ja kohtuullisena henkilökuntaetuna vuosittain enintään 400 euron arvoisen omaehtoisen liikunta- ja kulttuuriedun. Työntekijän verovapaata etua säädettäessä nähtiin tärkeänä huolehtia työntekijöiden työkyvystä sekä henkisestä ja fyysisestä hyvinvoinnista nyt ja erityisesti tulevaisuudessa, kun keskimääräinen eläkkeelle jäämisikä kasvaa. Lain perustelujen mukaan työnantajan järjestämän virkistys- ja harrastustoiminnan voidaan katsoa olevan työkykyä ylläpitävää toimintaa.

Omaehtoinen liikunta- ja kulttuurietu ei kuitenkaan koske yksityisiä liikkeen- ja ammatinharjoittajia (toiminimiyrittäjiä), sillä he eivät voi olla itsensä työnantajia eivätkä voi saada kyseistä verovapaata etua. Toiminimiyrittäjät kokevatkin olevansa huonommassa asemassa kuin muissa yritysmuodoissa (osakeyhtiö, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö)

toimivat yrittäjät, jotka puolestaan voivat saada verovapaita henkilökuntaetuja, kuten yhtiöiden muutkin työntekijät.

Toiminimiyrittäjät ovat tyypillisesti yksinyrittäjiä, mikä korostaa yrittäjän oman jaksamisen tärkeyttä. Omaehtoisen liikunta- ja kulttuuriedun verovapautta säädettäessä fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista huolehtiminen nähtiin tärkeänä, ja se on perustellusti ollut vahvasti esillä niin työterveyshuollossa kuin työkykyä ylläpitävässä toiminnassakin. Koska työterveyshuollon kustannuksia voidaan yritysmuodosta riippumatta vähentää verotuksessa, samaa periaatetta on perusteltua soveltaa myös liikunta- ja kulttuurietuun.

Jotta myös toiminimiyrittäjillä olisi mahdollisuus saada omaehtoinen kulttuuri- ja liikuntaetu verotuksessa oman hyvinvointinsa säilyttämiseksi ja edistämiseksi, elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin tulee lisätä säännös yksityisen liikkeen- ja ammatinharjoittajan omaehtoisen liikunta- ja kulttuuriedun verovähennyskelpoisuudesta.

Yrittäjät esittää, että elinkeinoverolakiin lisätään seuraava säännös:

“Yksityinen liikkeen- ja ammatinharjoittaja saa sen lisäksi mitä 7 §:ssä säädetään vähentää enintään 400 euroa omaehtoisesta liikunta- tai kulttuuritoiminnasta. Liikunta- tai kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan samaa kuin tuloverolain 69 §:n 5 momentissa.”

Tavoitteet

- Kannustavan, ennustettavan ja johdonmukaisen veropolitiikan edistäminen.
- ALV-ajan nostaminen 20 000 euroon ja liukuen poistuvan alarajahuojennuksen ylärajan nosto 50 000 euroon.
- Liikunta- ja kulttuuriedun verovähennysoikeus toiminimiyrittäjälle.

3. Yksinyrittäjän toiminnan tukeminen

3.1 Hyvinvointi ja jaksaminen

Yrittäjä itse on liiketoimintansa vahvin tai heikoin lenkki. Itsestä huolehtimalla rakennetaan pohjaa menestykselle myös tulevaisuudessa.

Yrittäjien jaksamisen parantamiseen kohdistuvat erityistoimet ovat luonteeltaan toiminnallisia, kun taas yrittäjyyden olosuhteiden parantaminen edellyttää usein yhteiskunnan rakenteiden, kuten lainsäädännön muutoksia.

Suuri työkyvyn tuen tarve on yksinyrittäjillä ja pientyönantajina toimivilla sekä yrittäjillä, joiden työssä ja toimialalla esiintyy runsaasti henkistä ja ruumiillista kuormitusta. Yrittäjien työterveyspalvelujen hankinnan helpottamiseksi on Työterveyslaitoksen johdolla kehitetty malli, jonka toimivuutta arvioidaan. Työterveyshuoltoon tarvitaan kevyitä ja joustavia toimintamalleja tukemaan yrittäjien työkykyä sekä vastaamaan muuttuvan yrittäjyyden ja työn uusien muotojen haasteisiin.

Yksinyrittäjän työkykytalon kerrokset

Työkykytalo on neljä kerrosta. Kolme alinta kuvaa yksilön henkilökohtaisia voimavaroja ja neljäs kerros itse työtä ja työoloja.

Työkyvyssä on kyse ihmisen voimavarojen ja työn välisestä yhteensopivuudesta ja tasapainosta. Työkykytalo toimii ja pysyy pystyssä ainoastaan, kun kaikki kerrokset tukevat toisiaan. Tavoitteena on säilyttää kerrosten yhteensopivuus ihmisen ja työn muuttuessa. Yksilö on päävastuussa omista voimavaroistaan.

1. kerros: Terveys ja toimintakyky

Rakennuksen pohjakerros, talon perusta, rakentuu terveydestä sekä fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta toimintakyvystä. Muutokset niissä vaikuttavat työkykyyn. Terveiden heikkeneminen uhkaa työkykyä, hyvä terveys taas tukee sitä. Riittävä lepo, työstä irtautuminen aika ajoin sekä fyysisen ja henkisen kunnon hoitaminen ovat tärkeitä keinoja, joilla yksinyrittäjä säilyttää terveystensä yrittäjäuran kaikissa vaiheissa.

2. kerros: Osaaminen

Osaamisen perustana ovat ammatilliset sekä liiketoimintaan ja yrittäjyyteen liittyvät tiedot ja taidot. Osaamisen jatkuva päivittäminen on tärkeää, jotta yksinyrittäjä jaksaisi työssään ja yritys pysyisi kilpailukykyisenä. Yhdessä tekeminen samanhenkisten yrittäjien kanssa luo sosiaalisia verkostoja, auttaa oppimaan toisilta ja parantaa yksinyrittäjän henkistä hyvinvointia.

3. kerros: Arvot, asenteet ja motivaatio

Arvojen, asenteiden ja motivaation kerroksessa on kysymys työn merkityksestä yksilölle ja hänen suhteestaan omaan työhönsä. Parhaimmillaan työ koetaan merkitykselliseksi ja arvokkaaksi. Yrittäjyyteen liittyvä vapauden tunne, työn kokeminen merkitykselliseksi sekä mahdollisuus tehdä työ hyvin ovat keskeisiä motivaation lähteitä monelle yksinyrittäjälle.

4. kerros: Työ

Neljäs kerros muodostuu kolmesta osa-alueesta. Työn vaatimukset ja mahdollisuudet, työn organisointi sekä työn ja muun elämän yhteensovittaminen tekevät kerroksesta moniulotteisen kokonaisuuden.

Lähde: Työkykytalo, Työterveyslaitos

Tavoitteet

- Yksinyrittäjän hyvinvointia ja jaksamista edistetään.
- Panostetaan matalan kynnyksen toimintaan hyvinvointiin keskittyvillä teemoilla.
- Taloudella on usein heijastusvaikutuksia hyvinvointiin, joten yksinyrittäjien liiketoimintaosaamista tulee vahvistaa.

3.2 Omistajanvaihdos kasvun ja uudistumisen välineenä

Ikääntymisestä johtuva omistajanvaihdos on ajankohtainen seuraavan kymmenen vuoden aikana noin 50 000 yritykselle. Omistajanvaihdosbarometri 2018:n mukaan, jos 55-vuotta täyttäneiden yrittäjien toiveet toteutuvat, seuraavan kymmenen vuoden aikana myyntiin on tulossa 34 000 yritystä (46 %), sukupolvenvaihdos on edessä 17 500 yrityksessä (24 %), 21 500 yritystä (22 %) on lopettamassa toimintansa ja runsaassa 5 000 yrityksessä (7 %) tapahtuu omistuksen muutos, kun ikääntynyt omistajakollega jättää yritystoiminnan.

Alle 55-vuotiaiden mielenkiinto yrityskauppoja kohtaa on kasvanut. 36 prosenttia oli kiinnostunut oman yrityksen myymisestä (30 % vuonna 2015). 27 prosenttia oli kiinnostunut yrityksen tai liiketoiminnan ostamisesta (23 %, vuonna 2015).

Vain 9 prosenttia yksinyrittäjistä uskoi sukupolvenvaihdoksiin. Yhden työntekijän yrityksillä vain 36 prosentilla oli myyntiaikeita. Tutkimuksen mukaan yksinyrittäjistä peräti 52 prosenttia uskoo lopettavansa yrityksensä seuraavan kymmenen vuoden kuluessa.

Omistajanvaihdosten merkittävimmät haasteet ovat ostajan löytäminen, arvonmäärittäminen, rahoitus, verotus ja osaamisen siirto. Tutkimuksen mukaan naiset kokevat haasteet suurempina kuin miehet.

Haasteiden ratkaisemiseksi yritysten tulisi olla kaiken aikaa myyntikunnossa, yrittäjän ja yrityksen osaamisen tulisi olla eriytetty, omistajanvaihdoksiin tulisi varautua ajoissa, yrityksen myymisen tulisi olla avointa ja alan ammattilaisten osaamista tulisi hyödyntää.

Tutkimuksen eli yrittäjien omien odotusten mukaan myyntejä ulkopuolisille ja sukupolvenvaihdoksia tulisi tapahtua noin 5 000 vuosittain. Eri arvioiden mukaan niitä tapahtuu Suomessa kuitenkin vain noin 2 000–3000 vuosittain.

Minne katoavat ne 2 500 yritystä, joissa omistajanvaihdosten piti tapahtua? Kyse on 25 000 yrityksestä kymmenessä vuodessa. Voiko selitys olla siinä, että vain pieni osa yksinyrittäjistä löytää yritykselleen ostajan tai jatkajan?

Kysymykset jotka kaipaavat vastauksia:

- Miksi yksinyrittäjä lopettaa yritystoiminnan useammin kuin työnantajayrittäjä?
- Miksi yrityksen arvon annetaan hävitä?
- Miksi yritykselle ei nähdä sellaista arvoa, joka olisi myytävissä?
- Miksi osaamisen ja omistuksen siirtoon ei panosteta?

Elinkelpoisen yrityksen toteutumaton omistajanvaihdos haaskaa aina omaisuutta ja osaamista. Asiakassuhteilla, tuotteilla ja palveluilla sekä verkostoilla on kuitenkin aina arvo.

Yksinyrittäjän omistajanvaihdosongelman ratkaisuja voidaan löytää yrittäjän ammattitai erikoisammattitutkintokoulutuksesta, oppisopimuskoulutuksesta tai koulutussoituksesta. Kysymys on kuitenkin mitä suurimmassa määrin yrittäjien arvoista, asenteista ja käyttäytymisestä. Toisaalta kukaan ei halua eikä voi pakottaa yrittäjää omistajanvaihdoksiin.

3.3 Oppilaitosyhteistyö ja koulutusjärjestelmien tarjonta yksinyrittäjän kehittämisessä

Koulutusjärjestelmää on viime vuosina kehitetty pienyrittäjälähtöisemmäksi. Sekä opetushallinto että koulutuksenjärjestäjät ovat alkaneet paremmin ymmärtää, että yksinyrittäjät ja pienyrittäjät edustavat suurinta yrittäjryhmää. Palveluiden kehittämisen ja markkinoinnin seurauksena yksinyrittäjät ja mikroyrittäjät ovatkin esimerkiksi yrittäjän oppisopimuskoulutuksen ja yrittäjätutkintojen merkittävin käyttäjäryhmä.

Yksinyrittäjän osaamisen kehittäminen

Suomen Yrittäjät on aktiivisesti mukana kehittämässä yrittäjätutkintoja. Yrittäjillä on lisäksi laaja edustus työelämätoimikunnissa, ja monien tutkintojen perusteita päivitetään Yrittäjien aloitteesta säännöllisesti. Yrittäjillä on lisäksi edustus toimialankohtaisissa koulustoitimikunnissa, joiden keskeinen tehtävä on ennakoida työvoima- ja osaamistarpeita.

Yrittäjän käytössä on yli 160 ammatillista tutkintoa. Kaikissa näissä voi suorittaa yrittäjyysosan valinnaisena. Yrittäjä tai yrittäjäksi aikova voi suorittaa ammatillisena koulutuksena toteutettavan yrittäjätutkinnon. Yrittäjätutkinnoissa keskeistä on yrittäjyysosaamisen lisääminen omaa yritystä tai yritysidea kehittämällä.

Yrittäjän ammattitutkinto on suunnattu yrittäjäuran alkutaipaleella oleville, yrittäjäksi ryhtymistä suunnittelevalle sekä yrittäjänä jo toimiville. Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto on suunnattu jo kokeneemmalle yrittäjälle.

Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen ylempi ammattikorkeakoulututkinto (Tradenomi, YAMK) sopii yrittäjälle tai yritystoiminnasta kiinnostuneelle, joka haluaa kehittää erityisesti liiketoimintaosaamistaan. Pohjakoulutusvaatimuksena on vähintään alempi korkeakoulututkinto. Koulutus suoritetaan oman yritystoiminnan ohessa, ja opinnäytetyön kohteeksi voi ottaa oman yrityksen kehittämisen. Lisäksi korkeakoulujen tarjonnassa yrittäjyysosaamista voi päivittää avointen korkeakouluopintojen tai korkeakoulujen täydennyskoulutusten kautta.

Erikoistumiskoulutus on uusi koulutusmuoto tutkintokoulutuksen ja täydennyskoulutuksen rinnalla. Erikoistumiskoulutukset ovat korkeakoulututkinnon jälkeen suoritettavaksi tarkoitettuja, jo työelämässä toimineille suunnattuja ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä pitkäkestoisia koulutuksia.

Yrittäjän julkisrahoituksellisen koulutuksen toteuttaminen ja rahoitus

Yrittäjän oppisopimuskoulutus on koulutuksen järjestämis- ja rahoitusmuotona hyvin tasavertainen muuhun työväestöön nähden. Tästä syystä yli 4 000 yrittäjää hyödyntää vuosittain oppisopimusta oman osaamisensa kehittämiseen. Yrittäjän oppisopimuksessa oppimisympäristönä on oma yritys. Yrittäjän oppisopimuksella suoritettavat yrittäjätutkinnot ovat tehokkaita välineitä oman yrittäjyysosaamisen vahvistamiseen ja verkostojen luomiseen.

Yrittäjien aikuiskoulutustukea on jonkin verran kehitetty yrittäjälähtöisemmäksi. Esimerkiksi jälkikäteisestä maksatuksesta on luovuttu. Tukea myönnetään tutkintoon johtavaan opiskeluun, tutkinnon osien suorittamisen sekä ammatilliseen lisä- ja täydennyskoulutukseen julkisen viranomaisen alaisessa oppilaitoksessa. Oppilaitoksen tulee toimia Suomessa. Opintojen tulee tukiaikana olla päätoimisia. Yrittäjälle ei makseta soviteltua aikuiskoulutustukea.

Yrittäjän aikuiskoulutustuki on perusosan suuruinen. Yrittäjät eivät saa ansio-osaa, koska he eivät osallistu oman sosiaaliturvansa osalta tuen rahoittamiseen. Yrittäjä, jolla on ollut vähintään viiden vuoden työ- tai virkasuhde, on oikeutettu ammattitutkintostipendiin suorittuaan ammatillisen näyttötutkinnon.

Yrittäjä ei voi saada ammattitutkintostipendiä pelkän yrittäjäuran perusteella, koska yrittäjät eivät osallistu oman sosiaaliturvansa osalta tuen rahoittamiseen. Suomen Yrittäjät on ehdottanut, että valtio maksaisi yrittäjien ammattitutkintostipendin, koska kyseessä on kannustin osaamisen ylläpitoon.

Yritysten ja oppilaitosten yhteistyö

Suomen Yrittäjät on aktiivisesti mukana kehittämässä yrittäjille soveltuvia korkeakoulu- palveluita. Erityisesti kehittämis- ja innovaatiopalveluissa korkeakoulut pystyvät yhä paremmin tukemaan myös yksinyrittäjiä. Tällä hetkellä oppilaitos- ja korkeakoulu yhteistyön keskeisimmät yhteistyömuodot vaihtelevat ajallisesti lyhyistä case-yhteistöistä pidempikestoisiin harjoitteluihin sekä opinnäyteyhteistyöhön ja -projekteihin.

Ammatillisen aikuiskoulutuksen tehtävänä on "työelämän kehittämis- ja palvelutehtävä" (TYKE-tehtävä). Tämä tehtävä on suunnattu erityisesti pienyritysten kehittämisen tueksi. Näin TYKE-tehtävä tarjoaa myös yksinyrittäjille väylän kehittää toimintaansa yhteistyössä ammatillisen koulutuksen kanssa. Yksinyrittäjät hyötyvät uuden työvoiman rekrytoinnin helpottumisesta, kiireavusta sekä työtapojen kehittämisestä ja uuden oppimisesta työssä.

Tavoitteet

- Ammatillisen koulutuksen uudistusten jalkauttaminen yrittäjäkentälle.
- Korkea-asteen oppisopimuksen kehittäminen.

3.4 Yrityksille tarjottavat julkiset neuvonta- ja kehittämisspalvelut

Yhteiskunnan eri toimijoiden tarjoamissa yrityspalveluissa tulee tunnistaa kasvava yksinyrittäjien määrä. Yrityspalvelujen kehittämisen lähtökohtana on oltava käyttäjien (eli yrityksien) tarpeet. Organisaatioista lähtevä tarkastelu johtaa sekavuuteen koko järjestelmässä. Siksi lähtökohtana pitää olla asiakkaiden näkökulma.

Julkiset neuvontapalvelut keskittyvät yksinyrittäjyyden näkökulmasta yrityksen perustamiseen tai ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen. Yrityksen elinkaaren vaiheissa tulisi kuitenkin nähdä myös muita tehtäviä, esimerkiksi ikääntyessä omistajanvaihdospalvelut.

Lisäksi kehittämispalveluita ja neuvontaa tulee suunnata yrittäjien osaamisen parantamiseen. Yksinyrittäjille tulee olla tarjolla kohtuuhintaisia ja joustavia keinoja esimerkiksi liiketoimintaosaamisen, digivalmiuksien sekä myynnin ja markkinoinnin kehittämiseen.

Yritysten neuvonta- ja kehittämispalveluja tarjoavat Team Finland sekä kuntien elinkeinotoimi ja alueelliset kehitysyhtiöt. Alkavan yrittäjän palveluissa iso rooli on uusyrityskeskustoimintaa. Ne tarjoavat maksutonta ja luottamuksellista neuvontaa yritystoimintaa suunnitteleville ja alkaville yrittäjille. Neuvonnassa hyödynnetään toimivien yritysten asiantuntemusta uusyrityskeskustoimintamallin mukaisesti. Uusyrityskeskusten avulla perustetuista yrityksistä viiden vuoden jälkeen toimii yli 80 prosenttia (kaikista yrityksistä noin 50 %).

Suomen Yrittäjät on jäsenenä sekä Suomen Uusyrityskeskukset SUK ry:ssä että Suomen Elinkeino- ja Kehitysyhtiöt SEKES ry:ssä ja vaikuttaa näin yrityspalveluiden kehittämiseen Suomessa.

Tavoitteet

- Yksinyrittäjien näkökulma tulee huomioida yrityspalvelujen kehittämisen lähtökohdaksi.
- Tulevina vuosina kasvavaa tarvetta on erityisesti omistajanvaihdoksen tukemiseen keskittyville palveluille.
- Kehittämispalveluita ja neuvontaa tulee suunnata myös yrittäjien osaamisen parantamiseen.

4. Järjestön toiminnalliset tavoitteet

4.1 Toimenpiteet keskusjärjestössä

- Valtakunnallisissa tapahtumissa huomioidaan yksinyrittäjät ohjelman suunnittelussa, esimerkiksi yksinyrittäjyyteen painottuva ohjelman osuus tai yksinyrittäjien tapaaminen.
- Järjestetään vuosittain valtakunnallinen tilaisuus, johon kutsutaan aluejärjestöjen yksinyrittäjävaliokuntien tai -toimikuntien sekä verkostojen jäsenet ja alueiden yhteishenkilöt.
- Tuetaan yksinyrittäjien verkostoitumista.
- Jatketaan yhteistyötä Suomen Mielenterveysseuran kanssa ja vahvistetaan yhteistyötä yksinyrittäjien hyvinvoinnin ja jaksamisen edistämiseksi.
- Tuetaan mahdollisuuksien mukaan aluejärjestöissä ja toimialajärjestöissä käynnissä olevia ja käynnistyviä hankkeita sekä muita hankkeita, joiden tavoitteena on kehittää yksinyrittäjätöimintää tai tukea yksinyrittäjiä ja kasvuyrittäjyyttä.
- Toteutetaan yksinyrittäjäkysely vuonna 2019. Kysely on toteutettu aikaisemmin vuosina 2010, 2013 ja 2016.
- Jaetaan valtakunnallinen Vuoden yksinyrittäjä -palkinto Valtakunnallisilla yrittäjäpäivillä.

4.2 Viestintä yksinyrittäjille

Uutiskirje

Yrittäjäjärjestö ei ole aikaisemmin erotellut viestinnässään yksinyrittäjiä erilliseksi ryhmäksi. Uudistuneen jäsenrekisterin eli Sermin valmistumisen jälkeen tavoitamme yksinyrittäjät aiempaa paremmin. Tavoitteena on lähettää jatkossa yksinyrittäjille erikseen vuodessa 4–6 uutiskirjettä, joiden sisältö keskittyy vain yksinyrittäjiä koskettaviin aiheisiin. Jäsenrekisteriä ollaan parhaillaan uudistamassa, eikä vanhaan systeemiin kannata kerätä tietoja siitä, ketkä yksinyrittäjistä haluavat vain yksinyrittäjäkirjeen. Siksi siirtymävaiheessa kannatta tehdä niin, että yksinyrittäjäjäsenille lähtee sekä tavallinen, kaikille yrittäjille tarkoitettu uutiskirje että yksinyrittäjäkirje. Osa yksinyrittäjistä haluaa saada myös työnantajayrityksille suunnatut viestit.

Mediaviestintä

Kerromme tiedotusvälineiden edustajia tavatessamme ja medialle lähteissä viesteissä jatkuvasti Suomen yritysajasta ja siitä, että Suomen Yrittäjien jäsenistä yli puolet on yksinyrittäjiä. Kerromme yksinyrittäjien kaipaamista uudistuksista sekä yksinyrittäjien edunvalvonnan etenemisestä.

Jos toimittajan juttu ei erikseen edellytä haastateltavaksi työnantajayrittäjää, tarjoamme haastateltavaksi yksinyrittäjää, jotta tiedotusvälineiden kautta välitty mahdollisimman oikea kuva suomalaisyrityksistä.

Yrittäjämediat

Yrittäjämedioissa (Yrittäjäsanomat, Yrittäjä, yrittajat.fi) kerromme yksinyrittäjätarinoita ja haastattelemme yksinyrittäjiä.

Sosiaalinen media

Sosiaalisessa mediassa panostamme yksinyrittäjille suunnattuun materiaaliin jatkuvasti. Käytämme aihehahmoja #yksinyrittäjä ja #yksinyrittäjät. Niitä käytetään järjestön muiden vakioaihetunnisteiden rinnalla (#yrittäjät, #pkyritykset, #yrittäjäyys).

Verkkosivut

Yrittäjät.fi-verkkosivustolla on aivan oma osionsa yksinyrittäjille (www.yrittajat.fi/yksinyrittajat). Sinne kootaan yksinyrittäjäuutisia, - tapahtumia ja -blogeja sekä kaikki sivustollamme oleva apu yksinyrittäjille.

4.3 Toimenpiteet aluejärjestöissä

Aluejärjestöt ovat erilaisia: toimintaympäristöt vaihtelevat ja resursseja on eri määrä. Yhtä samanlaista toimintatapaa ei ole mahdollista eikä kannattavaakaan luoda kaikkiin aluejärjestöihin. Tärkeintä on se, että jokaisessa aluejärjestössä tiedostetaan jäsenrakenteen nykytila ja muutokset sekä arvioidaan, miten yksinyrittäjät on huomioitu toiminnassa.

Suosittelavaa on, että kaikissa aluejärjestöissä on yksinyrittäjien valiokunta, toimikunta tai verkosto. Olennaisinta on toiminnan järjestäminen ja organisointi alueelle sopivimmalla tavalla, ei niinkään se, millä nimikkeellä ryhmä toimii. Kaikilla alueilla tulee olla vähintään yksinyrittäjätoiminnasta vastaava yhteyshenkilö.

Niissä aluejärjestöissä, joissa on järjestetty yksinyrittäjille suunnattuja tapahtumia, palaute on ollut positiivista. Kyselyn perusteella hyvin toimiviksi on arvioitu esimerkiksi seuraavat tapahtumakonseptit:

- Yksinyrittäjäpäivä (työnimi)
- Kevät- ja syyskaudella omansa.
- Ohjelma rakentuu valitusta teemasta (esim. hyvinvointi, verotus, sosiaaliturva), verkostoitumisesta sekä vapaamuotoisesta osuudesta (esim. ruokailu, teatteri).
- Yksinyrittäjän aamupalatilaisuus (työnimi) klo 8–9.30
- Esimerkiksi kerran kahdessa kuukaudessa.
- Ohjelma rakentuu ajankohtaisesta teemasta ja verkostointiosuudesta.
- Yksinyrittäjän tulevaisuustyöpaja
- Kerran vuodessa, loppuvuosi/alkuvuosi.
- Learning Cafe -tyylinen ryhmätyöskentely valituista aihepiireistä.

5. Yksinyrittäjän asemaa on parannettu

Vuosien mittaan on saatu aikaan useita parannuksia, jotka helpottavat myös yksinyrittäjien toimintaa. Tuoreimpina tuloksina voidaan todeta seuraavat:

- Yrittäjätulon ja palkan rajanvedon kiristyminen verotuksessa estettiin.
- Verohallinto on päivittänyt ohjeitaan siitä, milloin alihankkijan tekemä työ on tehty yrittäjänä ja milloin työsuhteessa. Suomen Yrittäjät vaati ja sai läpi lukuisia ratkaisevan tärkeitä muutoksia ohjeisiin, joten pienten ja aloittavien yrittäjien mahdollisuudet tulla katsotuksi verotuksessa yrittäjiksi paranivat huomattavasti. Ohjeissa korostetaan mm. yrittäjämyynteistä suhtautumistapaa ja aiempaa ratkaisevampi paino annetaan osapuolten sopimukselle siitä, onko heidän välillään työsuhde vai toimeksiantosuhte.
- Yksityishenkilön velkajärjestelylaki ulotettiin myös toiminimiyrittäjiin vuoden 2015 alusta. Yhteiskunnan järjestämä talous- ja velkaneuvonta laajennettiin kattamaan myös toiminimiyrittäjät.
- Kauppakeskusyrittäjille tuli mahdolliseksi pitää yksi vapaapäivä viikossa kauppakeskussopimusten sitä estämättä. Vapaapäiväoikeus säilyi kauppojen aukioloaikojen sääntelystä luopumisesta huolimatta.

Jäljempänä luetellaan asiaryhmittäin parannuksia, joita eri aikoina on saatu toteutettua yksinyrittäjien toiminnan helpottamiseksi.

Verotus

Pitkäaikaisena tavoitteena on ajettu yksityisten elinkeinonharjoittajien ja henkilöyhtiöiden verotukseen 5 prosentin suuruista yrittäjävähennystä. Tällöin pienyrittäjien tulosta

verotettaisiin 95 prosenttia. Elinkeinonharjoittajien ja henkilöyhtiöiden verotus seuraa tällä määrällä osakeyhtiöiden verotuksen kehittymistä.

Yrittäjävähennyksessä on kyse käytännössä noin kahden prosenttiyksikön kevennyksestä elinkeinonharjoittajien ja henkilöyhtiöiden verotukseen. Muutos auttaa yksinyrittäjien työllistymistä ja pienempien yritysten toiminnan kasvattamista. Muut kuin osakeyhtiöt eivät ole hyötäneet yhteisöveron laskusta, mutta pääomaveron kiristykset ovat koskeneet myös näitä. Yrittäjävähennys toteutui ja astui voimaan vuoden 2017 alusta.

Verohallinto on julkaissut tietoja vuoden 2017 yrittäjävähennyksen jakautumisesta. Yhteensä yrittäjävähennystä jaettiin elinkeinonharjoittajille 135 miljoonaa euroa ja saajia oli noin 70 000. Elinkeinonharjoittajia kaikista yrittäjävähennyksen saajista oli noin viidesosa ja he saivat noin 45 prosenttia yrittäjävähennyksen koko määrästä. Vähennyksen saajista 38 prosenttia tienasi alle 25 000 euroa ja 82 prosenttia alle 55 000 euroa. 55 000 euroa tai enemmän ansainneita elinkeinonharjoittajia oli vain 18 prosenttia.

Verohallinnon tietojen perusteella voidaan todeta, että yrittäjävähennyksestä hyötyvät ovat tavallisia pienyrittäjiä. Vähennystä voidaan pitää kannustavana, työtä ja toimeentuloa pienyrittäjille tuovana. Yrittäjävähennys on tarpeellinen. Se auttaa erityisesti pienituloisia pienyrittäjiä, joista monilla on mahdollisuus kasvattaa yritystoimintaansa ja työllistää muita. Vähennys kannustaa sekä työllistäviä yrityksiä että yleensä yritystoiminnan harjoittamiseen.

Suomen Yrittäjien aloitteesta toteutui vuoden 2017 alusta alkaen pienyrityksille mahdollisuus siirtyä maksuperusteiseen arvonlisäveron tilittämiseen. Yritykset voivat joutua maksamaan laskusta suoritettavan arvonlisäveron ennen kuin saavat laskuista maksun asiakkaalta. Tämä aiheuttaa maksuvalmiusongelmia etenkin pienille palveluyrityksille. On kohtuullista, että vero maksetaan vasta, kun yritys itsekin saa suorituksesta maksun.

Vuoden 2016 alusta Suomessa on nostettu arvonlisäverollisen toiminnan alaraja 8 500 eurosta 10 000 euroon ja liukuen poistuvan huojennuksen yläraja 22 500 eurosta 30 000 euroon. Pienyritys saa osan arvonlisäverosta takaisin aina 30 000 euron liikevaihtoraajaan asti. Muutos oli oikeansuuntainen ja keventää yksinyrittäjien alv-rasitusta.

Sosiaaliturva

Yrittäjien sosiaaliturvaa on parannettu huomattavasti vuosien ja vuosikymmenten varrella. Nykyisin yrittäjillä onkin oikeus lähes kaikkiin samoihin etuuksiin kuin työntekijöilläkin.

Tuoreimpana parannuksena yrittäjän perheenjäsenen työttömyysturvaa parannetaan. Muutoksen myötä yrittäjän perheenjäsenen, jolla ei ole omistusta yrityksessä, asema työttömyysturvassa muutetaan yrittäjästä palkansaajaksi. Muutos on Suomen Yrittäjien pitkäaikainen tavoite. Se on johdonmukainen, sillä ei-omistavat perheenjäsenet katsotaan myös työlainsäädännössä ja eläkelainsäädännössä työntekijöiksi. Muutoksen on tarkoitus tulla voimaan heinäkuussa 2019. Suomen Yrittäjien selvitysten perusteella perheyrityksissä työskentelee noin 22 000 yrittäjän kanssa samassa taloudessa asuvaa perheenjäsentä, joilla ei ole omistusta yrityksessä.

Yritystoiminnan lopetetuksi katsomista työttömyysturvan saannin edellytyksenä yksinkertaistettiin vuoden 2013 alusta merkittäväällä tavalla. Lopettaminen ei esimerkiksi enää edellytä yrityksen poistamista kaupparekisteristä. Lopetetun yrityksen myyntivoiton jakosuksen raja-arvo nostettiin vuoden 2014 alusta 10 000 eurosta 20 000 euroon, jolloin entistä useampi työttömäksi jäänyt yrittäjä saa työttömyyspäivärahaa heti toiminnan päätyttyä, vaikka yrittäjälle jäisi toiminnan loppuessa jonkin verran yritysvarallisuutta.

Vuoden 2016 alusta työttömyysturvalakia muutettiin niin, että yksityisen elinkeinonharjoittajan yritystoiminta katsotaan työttömyysturvassa lopetetuksi, kun tuotannollinen ja taloudellinen toiminta on työnhakijan luotettavan ilmoituksen perusteella päättynyt ja yrittäjän eläkevakuutuksesta on luovuttu. Verottajan rekistereistä poistumista ei enää edellytetä. Toiminimiyrittäjän oikeus saada työttömyysetuutta helpottui. Toisaalta yritystoiminnan aloittaminen uudelleen nopeutuu, ja edellytysten täytyessä toiminimiyrittäjällä on oikeus saada (soviteltua) työttömyysetuutta myös toimeksiantojen välissä.

YEL-yrittäjän sairauspäivärahan omavastuu-aikaa lyhennettiin sairastumispäivään vuoden 2017 alusta lukien. Palkansaajia lyhyempi omavastuu-aika rahoitetaan yrittäjiltä perittävällä päivärahamaksun lisäosuudella.

YEL-yrittäjille myönnettiin oikeus saada osittaista hoitorahaa vuoden 2010 alusta lukien ja joustavaa hoitorahaa vuoden 2014 alusta lukien. Oikeus etuuksiin on yrittäjällä, jonka keskimääräinen viikoittainen työaika on enintään 30 tuntia.

6. Ohjelman seuranta

Yksinyrittäjäverkoston johtoryhmä seuraa ohjelman etenemistä ja toteutumista vuosittain. Edellisen vuoden toiminnan ja ohjelman toteutumista tarkastellaan alkuvuoden aikana. Tarvittaessa ohjelmaa päivitetään ja linjauksia tarkennetaan.

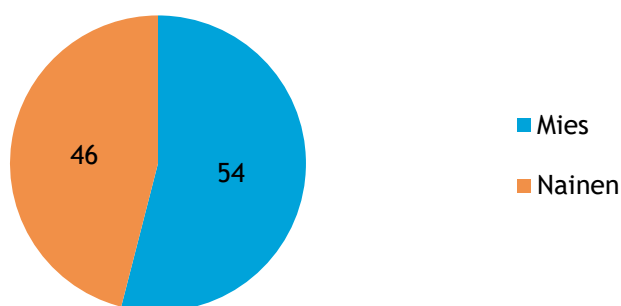
LIITTEET

1. Yksinyrittäjäkysely

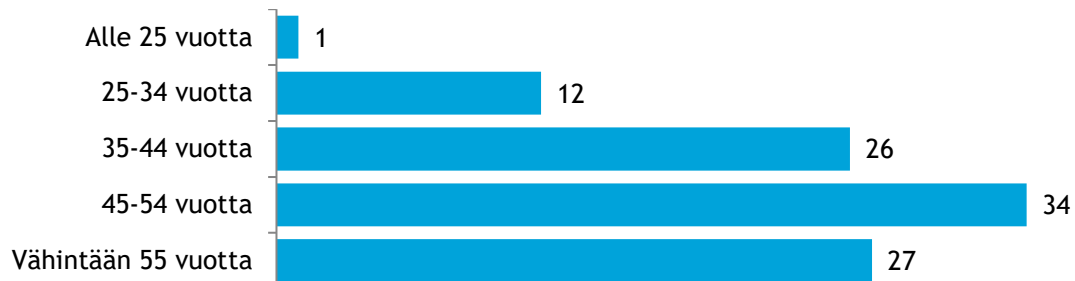
1.1 Taustatietoa

Yksinyrittäjäkysely toteutetaan kolmen vuoden välein. Alla olevat tiedot ovat vuoden 2016 kyselystä. Kyselyyn vastasi 2215 yksinyrittäjää.

Vastaajien sukupuoli, %

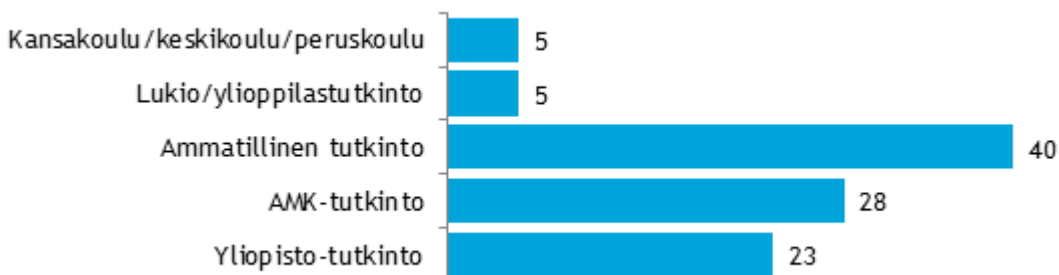

Vastaajien ikä, %

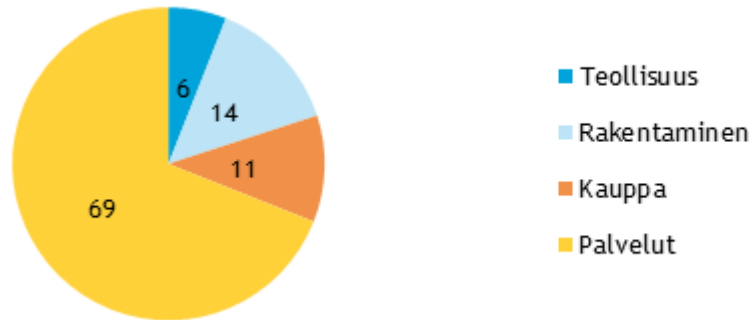

1.2 Yksinyrittäjien koulutustaso, toimialarakenne ja yhtiömuoto

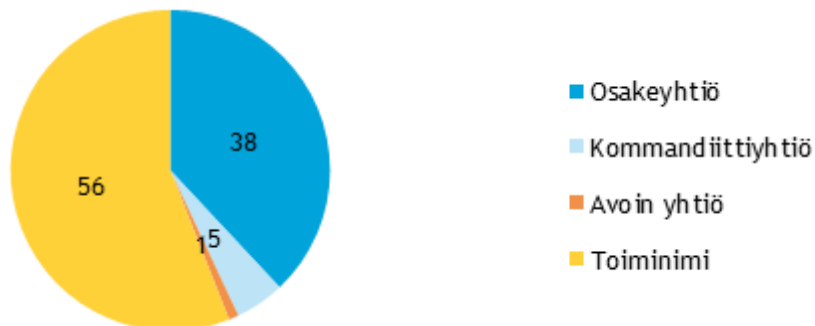
Vastaajien koulutustausta, %

Yrityksen päätoimiala, %

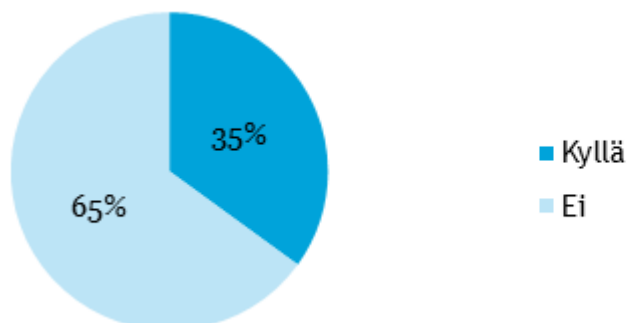

Yhtiömuoto, %

1.3 Yksinyrittäjien työllistämisaikeet

Työntekijöiden palkkaaminen yritykseen jossain yrityksen vaiheessa, %

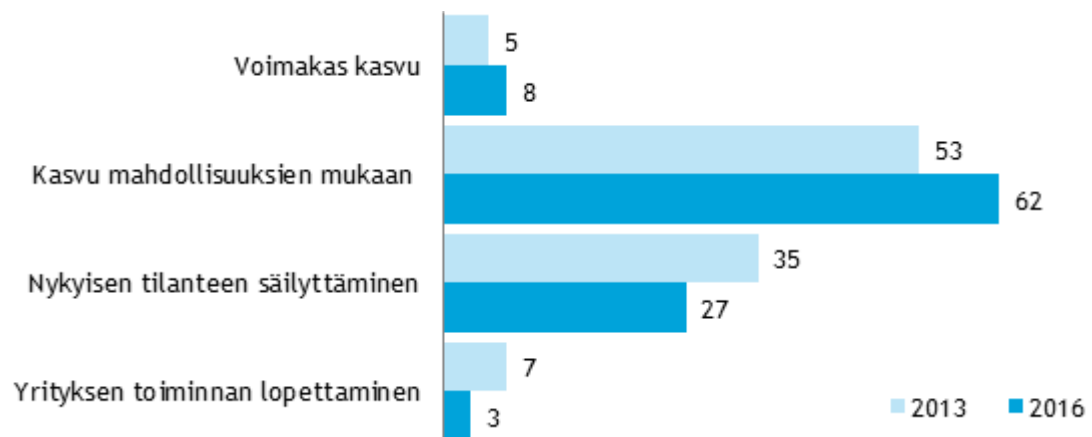

Syyt olla palkkaamatta työntekijöitä, %

1.4 Yksinyrittäjien kasvuhalukkuus ja verkostoituminen

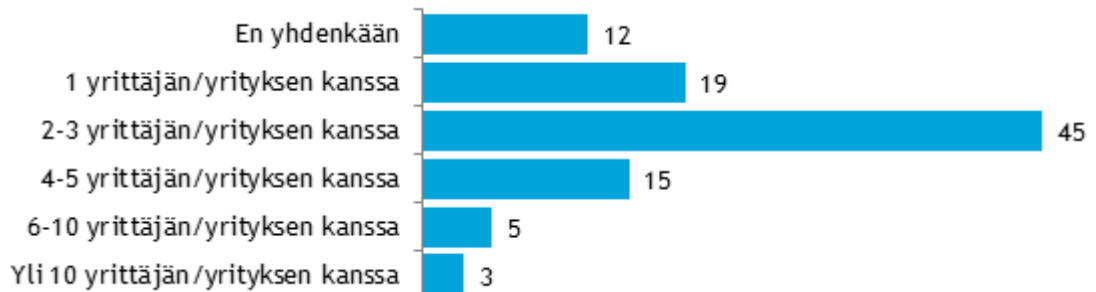
Yrittäjien suunnitelmat yrityksen kasvulle, %

Merkittävimmät kasvun esteet, %

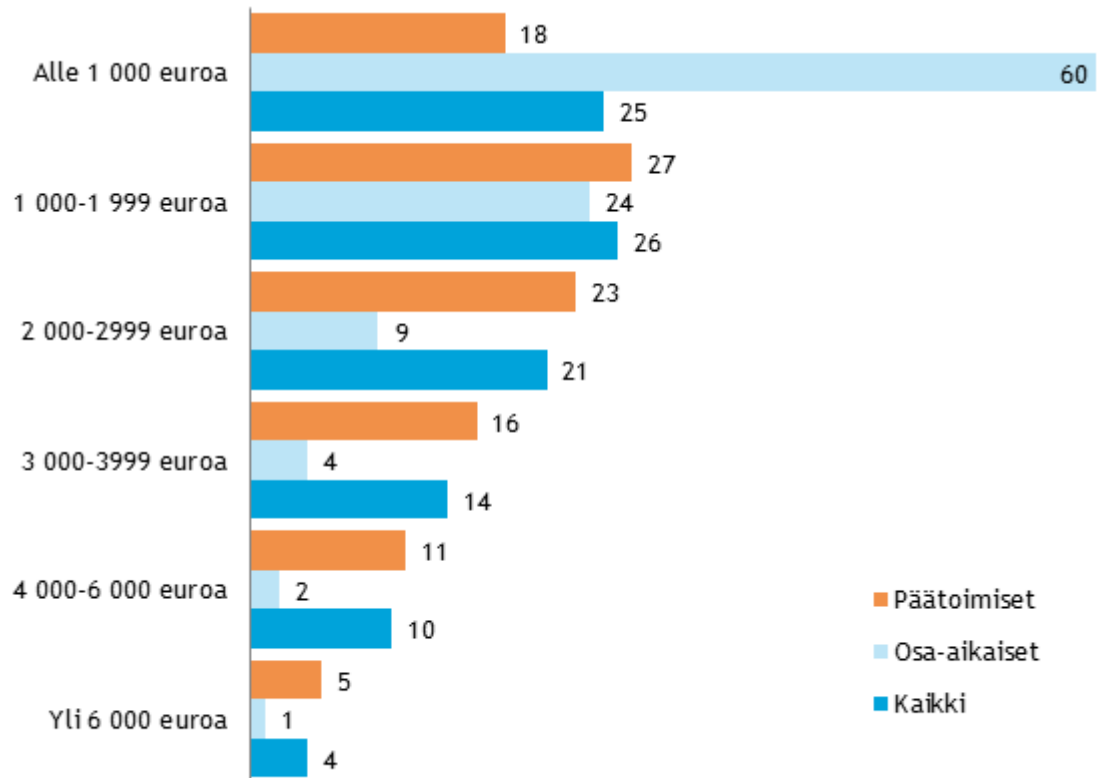

Yhteistyöyritysten tai yrittäjien lukumäärä, %

1.5 Haasteet

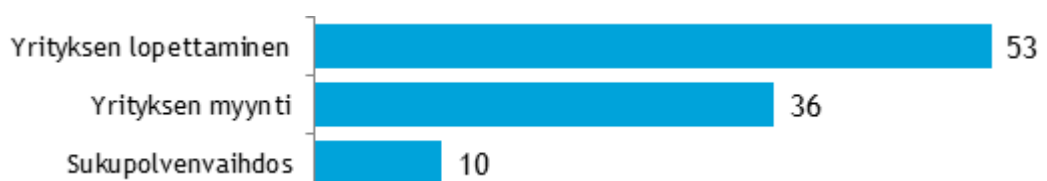
Yksinyrittäjien kuukausittaiset bruttotulot, %

Nykyisestä yritystoiminnasta luopuminen, %

Yritystoiminnasta luopuminen, %

2. Aluejärjestöjen ja toimialajärjestöjen hyviä käytäntöjä

2.1 Etelä-Karjalan Yrittäjät

Etelä-Karjala on saanut positiivisia kokemuksia yksinyrittäjien illoista. Näissä ohjelmissa on ollut yleistä tiedonjakoa, verkostoitumista ja muiden yksinyrittäjien ystävien terveisiä ja tukea. Yhdessä ollaan enemmän!

2.2 Etelä-Savon Yrittäjät

Etelä-Savon Yrittäjien yksinyrittäjävaliokunnan toiminta on käynnistynyt vuoden 2016 alussa. Toiminnan tarkoituksena on toimia yksinyrittäjien verkostoitumisen, edunvalvonnan ja vertaistuen hyväksi yhdessä Etelä-Savon Yrittäjien aluejärjestön kanssa.

Toiminnan painopisteet ovat yksinyrittäjien verkostoitumisen ja yhteisen tekemisen tukeminen sekä kouluttaminen ja säännöllinen tiedottaminen. Tapahtumien ja koulutusten avulla edesautetaan yksinyrittäjien jatkuvaa ja säännöllistä yhteistyötä ja verkostoitumista. Tapahtumia järjestetään itse sekä yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Osa tapahtumista on avoimia kaikille yksinyrittäjille, osa on suunnattu ainoastaan Suomen Yrittäjien jäsenille.

Vuosittain järjestetään yhdet tai kahdet isommat Yksinyrittäjätreffit, joihin on osallistunut kuhunkin 30–60 henkilöä. Ohjelmassa on ollut tasapuolisesti niin tiukkaa asiaa kuin rennompaa yhdessäoloa, mm. viinijoogaa ja debattia. Myös erilaisia olympialaisia on käyty vuosien aikana. Treffien lisäksi on pidetty erilaisia aamutapahtumia ja afterwork-tilaisuuksia eri puolilla aluetta. Vuonna 2018 käynnistyi ensimmäinen yksinyrittäjäakatemia Etelä-Savossa.

2.3 Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät

Etelä-Pohjanmaan Yrittäjien yksinyrittäjien verkostoryhmä on toiminut vuodesta 2011 alkaen pohjalaisten yksinyrittäjien yhteisöllisyyden ja toiminnan edistämiseksi. Yksinyrittäjien ryhmä toimii aluejärjestön vaikuttamistyön tukena yksinyrittäjiä koskevissa asioissa tekemällä mm. säännöllisesti käyntejä eduskuntaan ja antamalla lausuntoja yksinyrittäjyyttä koskevissa asioissa.

Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät järjestää vuosittain yksinyrittäjille suunnattuja koulutustilaisuuksia sekä tapahtumia. Yksinyrittäjäakatemia käynnistyi vuonna 2018. Ympärivuotinen Yksinyrittäjien iltakoulu koostuu sarjasta koulutusiltoja, joissa paneudutaan mm. markkinointiin, talouteen ja digimaailmaan yksinyrittäjän näkökulmasta. Maakunnallinen Yksinyrittäjäpalkinto jaetaan keväällä pidettävässä Yksinyrittäjäpäivässä. Syksyisin toteutetaan yksinyrittäjille teatteri-ilta, konserttimatka tai ottelumatka. ”Voimaannu luonnossa” on kevyempi iltapäivän hyvinvointitapahtuma. Yhteistyössä sidosryhmien kanssa on toteutettu myös yksinyrittäjille hyvinvointiohjelmiä.

2.4 Hämeen Yrittäjät

Hämeen Yrittäjät ja Suomen Yrittäjäopisto järjestivät yksinyrittäjäakatemia (yrittäjän ammattitutkinto) syksystä 2018 alkaen. Tavoitteena on yksinyrittäjän osaamisen kehittäminen ja keskinäisen, liiketoimintaa kehittävän verkostoitumisen tukeminen.

2.5 Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät

Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät ovat toteuttanut kaksi North Solo -vuosikurssia, ja kolmas kurssi on käynnistymässä keväällä 2019.

Vuosien 2017 ja 2018 kurssien tulokset ovat olleet vakuuttavia. Osallistujapalautteen mukaan koulutus on auttanut verkostoitumaan ja kehittämään yrittämisen keskeisiä osa-alueita. Kouluttajat ovat alansa ammattilaisia, ja keskustelut toisten yrittäjien kanssa antavat uutta näkökulmaa oman toiminnan kehittämiseen. Yhdellä vuosikurssilla on enintään 15 yksinyrittäjää.

Oman jaksamisen tukeminen on keskeinen osa kokonaisuutta. Ryhmä kokoontuu vuoden aikana yhdeksän kertaa, ja jokainen tapaamiskerta on neljän tunnin mittainen. Lisäksi osallistujilla on mahdollisuus hyödyntää henkilökohtaista sparrausta kaksi kertaa vuosikurssin aikana valitsemansa kouluttajan kanssa.

North Solo -vuosikurssien käyneet muodostavat alumniryhmän, jolle järjestetään jatkossa yhteisiä tapaamisia.

2.6 Suomen Kuntoutusyrittäjät

Toimialajärjestö Suomen Kuntoutusyrittäjät ry järjestää jäsenyrittäjilleen maksuttomia Yrittäjien iltakahveja, joihin voi tulla paikan päälle tai osallistua etänä. Iltakahveilla on aina teema ja aina myös käsitellään ajankohtaisia asioita. Yrittäjät saavat kysellä, ja paikalla on asiantuntijoita vastaamassa. Samalla yrittäjät verkostoituvat keskenään. Usein näihin tilaisuuksiin osallistuvat nimenomaan yksinyrittäjät, jotka haluavat jutella kollegoiden kanssa.

Suomen Kuntoutusyrittäjät järjestää myös maksuttomia teemallisia webinaareja, joihin voi lähettää etukäteen kysymyksiä vastattaviksi. Tästä on saatu hyvää palautetta, koska näissä voi rohkeasti anonyyminä kysyä omaan liiketoimintaan liittyviä asioita.

